

ES tiesību avoti

ES tiesību avotu hierarhija

- Primārās tiesības: ES līgumi, t.sk. protokoli
- ES tiesību principi (220.p.), t.sk. līgumos atrunātie
- Starptautiskie līgumi (307.p.)
- Atvasinātās tiesības (regulas, direktīvas, lēmumi, atzinumi)
- EK Tiesas prakse (judikatūra)

ES kompetences (iekšējās, ārējās)

- Ekskluzīvā: 5.pants, 7.pants (piemēram, 133.p.,310.p., 28., 39., 43., 49.-50.p.)
- Dalītā (*shared, parallel, concurrent*, piemēram 152., 153., 163.-174., 181.p.)
- Papildinošā un domātā (308.p.)

ES iesaistes apjoms

Plašas		Atbildība sadalīta starp ES un DV	Ierobežota	Faktiski nepastāv
Tirdzniecība	Lauksaim- niecība Zivsaim- niecība Tirgus regulējums Monetārā (eiro)	Reģionālā, konkurence, industriālā, ārējā, vides, vienlīdz.tiesības darba apstākļi, patērētāju aizs., makroekonomi- ka, enerģija, transports, noziedzība	Veselības aizsardzība, izglītība, aizsardzība, sociālā labklājība	Mājokļi, pilsoniskās brīvības, vietējā noziedzība

ES tiesību akti

JURIDISKI SAISTOŠIE

Normatīvie:

ES līgumi +
starpinstitūciju līgumi

Starptautiskie līgumi

Atvasinātie tiesību akti

- 249.p. - regula,
direktīva, lēmums

- sui generis (22/70)

Tiesu prakse

JURIDISKI NESAISTOŠIE

Rekomendācijas

Atzinumi (izņemot EKT: ESL
48.p. un EKL 300.p.)

Deklarācijas

II un III pīlāra akti

Kādas ir galvenās atšķirības starp regulām, direktīvām un lēmumiem?

- Adresāti : viena vai vairākas dalībvalstis, indivīdi
- Tiesiskais spēks : tieši saistoši, piemērojami, saistoši attiecībā uz mērķi
- Saturs: normu satura radītās tiesiskās sekas tirgus dalībniekiem

Nosacījumi direktīvu ieviešanai

- Ieviest savlaicīgi: kavējuma sekas Lieta 80/87
- Ieviest korekti: pienākums visiem varas atzariem (saturiska atbilstība, pasākuma veids, efektīva piemērošana)
- Valsts definējums (emanation of state)
- Direktīva v. Starptautisks līgums: lietas C 345/89 [1991], C-158/91 [1993]

Kad ES likumdošanas akts ir likumīgs?

- Tas ir pamatots (253.pants)
- Tas ir balstīts uz noteiktu līguma pantu
- Tas ir publicēts un paziņots adresātam + 1993.gada deklarācija
- Jāievēro subsidiaritātes prasība
- Jāievēro likumdošanas procesa prasības (Konsultācijas, sadarbības, kopējā lēmuma, piekrišanas, deleģēto kompetenču)

Domātās vai netieši noteiktās pilnvaras

- 94., 95. un 308.panti
- 1. Jāasniedz Kopienas mērķis (2.&3.+citi panti)
- 2. Nepieciešama Kopienas darbība
- 3. Mērķis jāasniedz Kopīgā tirgus ietvaros
- 4. Neviens līguma pants nav piešķīris pilnvaras
- 5. Iecerētais pasākums ir proporcionāls

Avoti:

Lieta 22/70 Commission v.Council [1971]

Lieta 281, 283-285, 287/85 [1987] Germany v. Commission

Atzinums 2/94 par pievienošanos ECtK

Lieta 45/86 Tariff Preferences [1987]

EKT 'politika' attiecībā uz līguma pantiem

- C-84/94 UK v. Council [1996] ECR I-5755
- Case C-70/88 European Parliament v. Council (Chernobyl) [1990] ECR I-2041
- Case C-187/93 European Parliament v. Council (Transfer of Waste) [1994] ECR I-2857
- Case C – 360/93 European Parliament v. Council (External Competence) ECR I-1195

Pārākuma definīcijas

- “EEK līguma mērķis, kas ir izveidot Vienoto tirgu, kura funkcionēšana tieši skar Kopienas ieinteresētās puses, nosaka, ka šis Līgums ir kas vairāk, nekā līgums, kurš tikai rada savstarpējus pienākumus starp līgumslēdzējām pusēm... Tas ir īpaši apstiprināts, izveidojot institūcijas, kurām piešķirtas suverēnas tiesības”
- (26/62 van Gend en Loos)

Pārākuma definīcijas

“Uz nenoteiktu laiku izveidojot Kopienu, kurai ir savas institūcijas, savs [juridiskais] statuss, sava rīcībspēja pārstāvēt Kopienu starptautiskajā arēnā un it īpaši – reālas pilnvaras, kas izriet no valstu suverenitātes ierobežošanas vai to pilnvaru nodošanas Kopienai, dalībvalstis savas suverēnās tiesības ir ierobežojušas, lai gan tikai ierobežotās sfērās, un tādējādi radījušas tiesību sistēmu, kas ir saistoša gan to pilsoņiem, gan pašām.” (6/64 Costa v.Enel)

Argumenti pārākuma nodibināšanai

- Atsevišķa tiesību sistēma, kas ir neatņemama nacionālo tiesību sistēmu sastāvdaļa
- Suverenitātes ierobežojumi dalībvalstīm
- Līguma ‘gars’ – mērķus var sasniegt tikai tad, ja visas valstis ievieš ES aktus
- Dalībvalstis jau apņēmušās ieviest ES tiesības
- 249.pants zaudētu jēgu

(Avots: Craig, Burca “EU Law, text, cases and materials”)

Pārākums un DV konstitūcijas

“Atsaucēm uz nacionālo tiesību normām vai jēdzieniem, lai izspriestu Kopienas institūciju pieņemto mēru spēkā esamību, būtu negatīva ietekme uz Kopienas tiesību vienveidību un efektivitāti.... Tādējādi, Kopienas normu vai to radīto seku dalībvalstī spēkā esamību nevar ietekmēt apsūdzības, ka tās ir pretrunā ar vai nu pamattiesībām, kā tās formulētas tās valsts konstitūcijā vai nacionālās konstitucionālās struktūras principiem.”

(11/70 Internationale Handelsgesellschaft)

Pārākums un Nacionālo tiesu kompetence

- Attiecības starp līgumu/tieši piemērojamām institūciju pieņemtām normām un nacionālām tiesībām “ir tādas, ka normas un pasākumi ne tikai ar savu stāšanos spēkā padara automātiski nepiemērojamas jebkādas konfliktējošas normas pastāvošajās nacionālajās tiesībās, bet arī ..... Aizliedz likumīgu jaunu nacionālo likumdošanas pasākumu pieņemšanu tādā apmērā, kas nebūtu saskaņā ar Kopienas normām”.
- 106/77 Simmenthal

Pārākums un Nacionālo tiesu kompetence

- “No tā izriet, ka katrai nacionālai tiesai savā jurisdikcijā esošajā lietā, ir jāpiemēro Kopienas tiesības visā pilnībā un jāaizsargā tiesības, kuras tās piešķir indivīdiem, un tādējādi jānoraida jebkāda nacionālo tiesību norma, kas var konfliktēt ar tām, vai nu tā pieņemta pirms vai pēc Kopienas noteikumiem”.
- (106/77 Simmenthal)

Pārākums – efektīva ES tiesību piemērošana

“Ir jāpiebilst, ka pilnīga Kopienas tiesību efektivitāte būtu tikpat vājināta, ja nacionālo tiesību norma varētu kavēt tiesu, kas izskata strīdu, kuru regulē Kopienas tiesības, piemērot pagaidu mērus, lai nodrošinātu pilnīgu pieņemamā sprieduma efektivitāti attiecībā uz prasīto tiesību pastāvēšanu Kopienas tiesībās.”

(C-213/89 Factortame)

Dalībvalstu reakcija (Vācija)

- Internationale Handelsgesellschaft (1974): Solange I
- Re Wunsche Handelsgesellschaft (1986): Solange II
- Brunner v. The European Union Treaty (1994): Maastricht judgement